

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 02
Rotel 0223

DOM
2018-02-02
Stockholm

Mål nr
B 11011-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Attunda tingsrätts dom den 16 november 2016 i mål nr B 448-16, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 2)

Motpart (Åklagare)
Kammaråklagarna J.K. och J.A.

Motpart (Målsägande)
Louis Poulsen Lighting A/S
Industrivej Vest 41
6600 Vejen
Danmark

Företrädd av åklagaren

Klagande (Tilltalad)
R.D.

Ombud och offentlig försvarare: Advokaten T.R.

SAKEN
Brott mot upphovsrättslagen

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrättens domslut, se nästa sida.

Dok.Id 1381101

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00	08-561 675 09	måndag – fredag
103 17 Stockholm		08-561 675 00		09:00–15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se		
		www.svea.se		

1. Hovrätten ändrar tingsrättens dom på följande sätt:
    - a) Den tidsperiod under vilken R.D. har gjort sig skyldig till brott mot upphovsrättslagen är 2014-11-13 – 2016-01-18.
    - b) Den ersättning som R.D. solidariskt med Svenska Folkhemmet Möbler & Inredning AB ska betala till Louis Poulsen Lighting A/S bestäms till 58 744 kr.
    - c) Det belopp som R.D. ska betala till staten såsom förverkat utbyte av brott bestäms till 15 000 kr.
    - d) Det belopp som R.D. ska återbetala till staten för sitt försvar i tingsrätten bestäms till 60 000 kr.
  2. Det som tingsrätten har beslutat om beslag ska fortsätta att gälla.
  3. Hovrätten bestämmer ersättning av allmänna medel till T.R. med 33 691 kr, varav 25 498 kr avser arbete, 1 230 kr tidspillan, 225 kr utlägg och 6 738 kr mervärdesskatt. R.D. ska återbetala 20 000 kr av kostnaden för försvaret till staten.
-

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Attunda tingsrätts dom den 16 november 2016 i mål nr B 448-16, se bilaga A.

PARTER (antal tilltalade 2)

Motpart (Åklagare)
Kammaråklagarna J.K. och J.A.

Motpart (Målsägande)
Louis Poulsen Lighting A/S
Industrivej Vest 41
6600 Vejen
Danmark

Företrädd av åklagaren

Klagande (Tilltalad)
Svenska Folkhemmet Möbler & Inredning AB, 556773-4891
Leverantörsvägen 2
187 66 Täby

Ombud och offentlig försvarare: Advokaten T.R.

SAKEN
Företagsbot m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten ändrar tingsrättens dom på följande sätt:
    - a) Den ersättning som Svenska Folkhemmet Möbler & Inredning AB solidariskt med R.D. ska betala till Louis Poulsen Lighting A/S bestäms till 58 744 kr.
    - b) Det belopp som Svenska Folkhemmet Möbler & Inredning AB ska betala till staten såsom förverkat utbyte av brott bestäms till 15 000 kr.
    - c) Det belopp som Svenska Folkhemmet Möbler & Inredning AB ska återbetala till staten för sitt försvar i tingsrätten bestäms till 60 000 kr.
  2. Hovrätten bestämmer ersättning av allmänna medel till T.R. med 33 691 kr, varav 25 498 kr avser arbete, 1 230 kr tidspillan, 225 kr utlägg och 6 738 kr mervärdesskatt. Svenska Folkhemmet Möbler & Inredning AB ska återbetala 25 000 kr av kostnaden för försvaret till staten.
-

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

R.D. har yrkat att hovrätten ska ogilla åtalet samt att yrkandena om utbytesförverkande och skälig ersättning enligt 54 § första stycket upphovsrättslagen (1960:729) ska lämnas utan bifall. Han har under alla förhållanden yrkat att den skäliga ersättningen och det belopp som ska förverkas ska sättas ned.

Svenska Folkhemmet Möbler & Inredning AB (Folkhemmet) har yrkat att hovrätten ska ogilla yrkandena om företagsbot, utbytesförverkande och skälig ersättning enligt 54 § första stycket upphovsrättslagen. Bolaget har under alla förhållanden yrkat att företagsboten, den skäliga ersättningen och det belopp som ska förverkas ska sättas ned.

Åklagaren och Louis Poulsen Lighting A/S (Louis Poulsen) har motsatt sig att tingsrättens dom ändras.

PARTERNAS TALAN I HOVRÄTTEN

Åklagarna har i hovrätten justerat gärningsbeskrivningen enligt följande (justeringarna markerade kursivt):

R.D. har, ensam eller tillsammans och i samråd med andra personer som arbetat i eller för bolaget Folkhemmet, från och med den 28 september 2014 till och med den 18 januari 2016 uppsåtligen eller av grov oaktsamhet olovligen tillgängliggjort följande verk – som utgör brukskonst – för allmänheten:

- golvlampor av märket AJ (Arne Jacobsen) och
- taklampor av märket PH (Poul Henningsen) modellerna Kotten (Artichoke) och Snöboll (Snowball).

Verken har spridits till allmänheten genom att efterbildningar av dem – under namnen Leash, Snow och Sevilla – bjudits ut till försäljning dels via bolagets egen hemsida på domänadressen folkhemmet.com och via blocket.se och dels i Folkhemmets egna butikslokaler i Täby, Sickla och Bromma samt vid ett stort antal tillfällen även sålts till kunder i Sverige.

Genom gärningarna har R.D. i kommersiellt syfte gjort intrång i Louis Poulsens upphovsrätt till lamporna såsom brukskonst.

För det fall R.D. inte är att bedöma som gärningsman påstås i andra hand att R.D. ska dömas enligt reglerna om företagaransvar. RD har med uppsåt eller av grov oaktsamhet i egenskap av styrelseledamot och ansvarig företrädare för Folkhemmet brustit i sin tillsyn över verksamheten och hur och vad som beställts, förhållit sig passiv och/eller underlåtit att genomföra erforderliga kontroller, såsom att kontrollera vilka varor som bjöds ut till försäljning av Folkhemmet och om dessa var lovliga eller inte. Underlåtenheten har lett till att efterbildningarna av verken spridits och olovligen tillgängliggjorts för allmänheten på sätt som påstås ovan. R.D. har inte delegerat arbetsuppgifterna eller ansvaret till annan eller andra på sådant sätt att han kan undandra sig ansvar.

Louis Poulsen har förtydligt hur den i hovrätten yrkade skäligen ersättningen för utnyttjande av Louis Poulsens ensamrätter har beräknats enligt följande.

Enligt det samarbetsavtal som bolaget har med sina återförsäljare får återförsäljarna köpa originallamporna med en rabatt om 35 procent på det pris som anges i bolagets detaljprislista. Det innebär att Louis Poulsens ersättning vid försäljningen uppgår till 65 procent av listpriset. Av detaljprislistan följer att priset för AJ Golv uppgår till 5 136 kr, att priset för Kotten (minsta modellen) uppgår till 46 144 kr och att priset för Snöboll uppgår till 12 396 kr, samtliga belopp exklusive mervärdesskatt. Den skäligen ersättningen för varje såld efterbildning ska motsvara intäkterna vid en försäljning av motsvarande originallampa till en återförsäljare med avdrag för tillverkningskostnader. Den skäligen ersättningen för varje lampa som Folkhemmet har sålt ska därför beräknas på följande sätt:

Modell	Pris enligt detaljprislistan ex. moms	Återförsäljarens pris	Tillverkningskostnad	Skälig ersättning per såld efterbildning
AJ Golv/Leash	5 136 kr	3 338,40 kr	1 015 kr	2 323 kr
Kotten/Snow	46 144 kr	29 994 kr	5 708 kr	24 286 kr
Snöboll/Sevilla	12 396 kr	8 057,40 kr	2 000 kr	6 057,40 kr

Med undantag för de s.k. testköpen har tingsrätten funnit det utrett att Folkhemmet har sålt sammanlagt 89 efterbildningar, varav 17 stycken av modellen Leash, 58 stycken av modellen Snow och 14 av modellen Sevilla. Den skäligen ersättningen ska därför bestämmas till $([17 \times 2\,323] + [58 \times 24\,286] + [14 \times 6\,057]) = 1\,532\,877$ kr.

R.D. har inte kunnat vitsorda något belopp som en i och för sig skälig ersättning. När det gäller hans inställning i övrigt har han särskilt framhållit att originalverken främst har formgivits utifrån den ljusbild som Poul Henningsen har velat åstadkomma och att ljusbilden därför måste ges stor betydelse vid bedömningen av om Folkhemmets lampor gör intrång i upphovsrätten till originalverken.

I övrigt har parterna åberopat samma grunder som i tingsrätten och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som där.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

Parterna har i hovrätten lagt fram samma utredning som i tingsrätten, dock att R.D. i hovrätten har avstått från att åberopa vittnesförhör med C.J.

Hovrätten har hållit tilläggsförhör med R.D. själv. Han har därutöver förevisat ett filmklipp om uphovsmannen Poul Henningsens ljusfilosofi samt lagt fram skärmdumpar från Louis Poulsens hemsida och ett e-postmeddelande från A.H. till E.L.M..

Hovrätten har hållit förnyad syn på Folkhemmets lampor Leash, Snow (i storlekarna small och large) och Sevilla samt Louis Poulsens lampor AJ Golv, Kotten och Snöboll.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Skuld

Tillämplig lag m.m.

Genom de avtalshandlingar som åklagaren har presenterat är det klarlagt att Louis Poulsen innehar rättigheterna till lamporna av modellerna Kotten och Snöboll, formgivna av Poul Henningsen, samt lampan AJ Golv som har formgivits av Arne Jacobsen. Av 62 § upphovsrättslagen jämförd med 2 § 1 och 2 internationella upphovsrättsförordningen (1994:193) följer att upphovsrättslagen är tillämplig på dessa lampor.

Hovrätten instämmer i tingsrättens bedömning att samtliga av Louis Poulsens lampor uppfyller kravet på verkshöjd och att de är att betrakta som alster av brukskonst enligt 1 § första stycket 6 upphovsrättslagen.

Frågan om Folkhemmets lampor Leash, Snow och Sevilla faller inom skyddsomfånget för Louis Poulsens lampor AJ Golv, Kotten respektive Snöboll

Ett verks skyddsomfång bestäms utifrån graden av originalitet eller särprägel. Om verket består av relativt enkla stilelement eller funktionella former begränsas skyddsomfånget, i vissa fall till nära nog ett rent avbildningsskydd. Omvänt får ett verk som ger uttryck för en hög grad av originalitet eller särprägel ett mer omfattande skyddsomfång. Bedömningen av huruvida ett verk faller inom ramen för ett annat verks skyddsomfång ska göras utifrån en helhetsbedömning av verkens konkreta form. (Jfr NJA 2009 s. 159 med vidare hänvisningar.)

Genom den utredning som har lagts fram i målet är det klarlagt att upphovsmannen till lamporna Kotten och Snöboll, Poul Henningsen, formgivit dessa utifrån utgångspunkten att ljuskällan ska vara dold för en betraktare och att detta till viss del har präglat lampornas utformning. Det är dock uppenbart att dessa lampor inte uteslutande har utformats för den tilltänkta funktionen utan att även andra överväganden av mer estetiskt slag har påverkat utformningen. Enligt hovrättens bedömning ger samtliga lampor uttryck för en hög grad av kreativt skapande. Lamporna ger också uttryck för en originalitet och en särprägel på ett sätt som gör att deras skyddsomfång sträcker sig längre än till ett rent avbildningsskydd.

Utifrån vad som har framkommit vid synen i målet konstaterar hovrätten, i likhet med tingsrätten, att det finns vissa skillnader mellan lamporna från Louis Poulsen och de lampor som Folkhemmet har salufört, bl.a. i fråga om lampornas vikt, materialval, hur delarna på respektive lampa har monterats och lampornas färg. Vid en jämförelse mellan å ena sidan lamporna Kotten och Snöboll och å andra sidan Folkhemmets lampor Snow och Sevilla kan hovrätten även konstatera att armaturhusens utformning skiljer sig åt. Skillnaden gör att ljuskällan på Folkhemmets lampor – till skillnad från på Louis Poulsens lampor – är synlig för en betraktare. Detta innebär också att

ljusbilden hos de taklampor som Folkhemmet har tillgängliggjort delvis skiljer sig åt från ljusbilden hos Louis Poulsens lampor.

I likhet med tingsrätten anser hovrätten dock att det vid en helhetsbedömning är tydligt att de av Folkhemmet saluförda lamporna som har visats upp vid synen – Leash, Snow (i storlekarna small och large) samt Sevilla – har samma formspråk som Louis Poulsens motsvarande lampor. Att ljusbilden i viss mån skiljer sig åt mellan Kotten och Snöboll respektive de motsvarande lampor som Folkhemmet har salufört påverkar inte helhetsbedömningen att lamporna i övrigt framstår som mycket lika. Enligt hovrätten är det därför utrett att Leash, Snow (i storlekarna small och large) samt Sevilla faller inom skyddsomfånget för Louis Poulsens respektive lampor i motsvarande storlek.

Vad gäller frågan om Folkhemmets lampa Snow i storlekarna medium och extra large faller inom ramen för Kottens skyddsomfång konstaterar hovrätten att Snow i storlekarna small och large är påfallande lika Kotten. Vidare framgår det av skärmdumpar från Folkhemmets hemsida att utformningen av Snow var densamma oavsett storlek. Det är också utrett att Folkhemmet har marknadsfört samtliga storlekar av Snow genom användande av ett fotografi av originallampan Kotten. Även om det inte helt kan uteslutas att utformningen av Snow i storlekarna medium och large i någon mån skulle kunna skilja sig åt från samma lampa i storlekarna large och extra large bedömer även hovrätten att utredningen ger tillräckligt stöd för slutsatsen att också de sistnämnda lamporna faller inom ramen för Kottens förhållandevis omfattande skyddsomfång. Enligt hovrätten är det alltså styrkt att samtliga lampor som Folkhemmet har salufört faller inom skyddsomfånget för respektive av Louis Poulsens lampor.

I detta sammanhang konstaterar hovrätten, i likhet med tingsrätten, att utredningen visar att tillverkaren av Folkhemmets lampor marknadsfört dessa genom att tillhandahålla bilder på motsvarande lampor hos Louis Poulsen. Det är därför uppenbart även för hovrätten att dessa lampor har använts som förlaga vid tillverkningen av de lampor som Folkhemmet har salufört och att syftet varit att dessa lampor i hög grad skulle efterlikna Louis Poulsens lampor.

Frågan om tillgängliggörande för allmänheten

Upphovsrätt innefattar, med vissa inskränkningar, uteslutande rätt för upphovsmannen att förfoga över verket genom att framställa exemplar av det och genom att göra det tillgängligt för allmänheten, i ursprungligt eller ändrat skick (2 § första stycket upphovsrättslagen). Verket görs tillgängligt för allmänheten bl.a. när exemplar av det bjuds ut till försäljning (tredje stycket 4 samma bestämmelse).

När det gäller hur många lampor av modellerna Leash, Snow och Sevilla som Folkhemmet har sålt under den aktuella tidsperioden gör hovrätten inte någon annan bedömning än den som tingsrätten har gjort. Det är alltså utrett att Folkhemmet har sålt sammanlagt 94 stycken lampor, varav fem sålts vid de testköp som Louis Poulsen har gjort.

Åklagaren har gjort gällande att verken, genom efterbildningarna Leash, Snow och Sevilla, har tillgängliggjorts för allmänheten från den 28 september 2014. Till stöd för detta har åklagaren lagt fram en kopia av en faktura med tillhörande fraktsedel, som daterats den aktuella dagen. Att de lampor som Folkhemmet salufört packats och fakturerats den 28 september 2014 ger dock inte stöd för slutsatsen att lamporna vid den tidpunkten också bjöds ut till försäljning. Enligt hovrätten visar utredningen inte annat än att efterbildningarna tillgängliggjordes första gången den 13 november 2014, då Folkhemmet bjöd ut lamporna Leash, Sevilla och Snow i storleken extra large till försäljning via Blocket. Det är också klarlagt att i vart fall vissa av lamporna bjöds ut till försäljning i Folkhemmets butiker fram till dagen före husrannsakan den 18 januari 2016. Det är därför utrett att Folkhemmet har tillgängliggjort lamporna under perioden den 13 november 2014 till den 18 januari 2016.

Frågan om R.D:s ansvar för upphovsrättsintrång

För brott döms som huvudregel den som har utfört gärningen. Flera personer kan dock vara gärningsmän på det sättet att ingen av dem självständigt uppfyller en brottsdefinition men vad de tillsammans och i samförstånd gör är otillåtet (s.k. medgärningsmannaskap). Något egentligt samråd mellan gärningsmännen krävs dock inte. Det

räcker med att den ena implicit är införstådd med vad den andre gör och agerar tillsammans med denne. (Se NJA 2017 s. 531 och Asp m.fl., Kriminalrättens grunder, 2 uppl. 2013, s. 432 f.)

När det gäller R.D:s objektiva delaktighet vid beställningen, utbudandet och försäljningen av de intrångsgörande lamporna kan hovrätten, i likhet med tingsrätten, konstatera att flera vittnen har lämnat uppgifter som i hög grad avviker från de uppgifter som lämnats av dem under förundersökningen. Som tingsrätten har framhållit måste de uppgifter som lämnats under förundersökningen emellertid värderas med försiktighet. Detta gäller särskilt med beaktande av vad polismannen J.O. har berättat i fråga om de förhållanden under vilka vissa av förhören genomfördes. Även hovrätten grundar alltså sin bedömning av R.D:s delaktighet vid saluförandet av de intrångsgörande lamporna på de uppgifter som har lämnats under huvudförhandlingen i målet.

Genom R.D:s egna uppgifter, som får stöd av vad de anställda M.G. och K.C.H. har berättat, står det klart att R.D. beslutat att lampor skulle beställas från en viss fabrik i Kina samt att han även haft den inledande kontakten med fabriken. Vidare är det utrett att R.D. därefter upplåtit sitt e-postkonto till M.G. och K.C.H. i syfte att de sistnämnda skulle kunna administrera de fortsatta kontakterna med fabriken och genomföra beställningen, som omfattade bl.a. de intrångsgörande lamporna. Som tingsrätten har påpekat har R.D. själv förklarat att han varit införstådd med att de beställda lamporna salufördes i Folkhemmets butiker. Vid dessa förhållanden anser även hovrätten att det är visat att R.D. har medverkat i sådan utsträckning att han är att anse som gärningsman.

För att någon ska kunna dömas för brott mot upphovsrättslagen krävs att upphovsrättsintrånget sker uppsåtligen eller av grov oaktsamhet (53 § första stycket upphovsrättslagen). Hovrätten instämmer i tingsrättens bedömning att utredningen inte ger stöd för att R.D. uppsåtligen har tillgängliggjort de intrångsgörande lamporna. Frågan är då om R.D. har begått intrånget av grov oaktsamhet.

Som tingsrätten har framhållit framgår det av förarbetena till 53 § upphovsrättslagen att grov oaktsamhet kan ligga någon till last om den källa varifrån produkterna kommer är sådan att en granskning av om produkterna är lovligen framställda ter sig motiverad men mottagaren underlåter att ta reda på hur det verkligen förhåller sig (prop. 1993/1994:122 s. 54).

I likhet med tingsrätten anser hovrätten att R.D., såsom företrädare för ett bolag verksamt i möbelbranschen, har ett ansvar för att se till att bolaget inte saluför produkter som gör intrång i annans immateriella rättigheter. Genom R.D:s egna uppgifter, som får stöd av K.C.H. och M.G. har berättat, står det klart att han inte har säkerställt att det inom bolaget har funnits utarbetade rutiner för att förhindra upphovsrättsintrång eller att han själv reflekterat kring frågor som rör upphovsrätt. Vidare står det klart att de intrångsgörande lamporna inte har köpts in via Folkhemmets normala försäljningskanaler utan från Kina – via en handelssida på internet – vilket land enligt vad som får anses allmänt känt är en stor producent av förfalskade varor. Vid sådana förhållanden har det varit särskilt motiverat att vidta kontrollåtgärder för att säkerställa att de inköpta lamporna inte gjorde intrång i någon annans upphovsrätt.

Enligt hovrätten har R.D. genom att låta bjuda ut och sälja lamporna Leash, Snow och Sevilla, utan att kontrollera om produkterna var lovligen framställda, agerat grovt oaktsamt. Vad han har uppgett om att personal hos Folkhemmet gjort vissa sökningar i Svensk Designdatabas – som är ett nationellt register över produkter som omfattas av mönsterskydd enligt mönsterskyddslagen – ändrar inte denna bedömning. Hovrätten instämmer därför i tingsrättens bedömning att R.D. av grov oaktsamhet gjort sig skyldig till intrång i Louis Poulsens upphovsrätt till lamporna Kotten, Snöboll och AJ Golv.

Påföljd

I likhet med tingsrätten har hovrätten kommit fram till att R.D. ska dömas för brott mot upphovsrättslagen.

Även om hovrätten har slagit fast att R.D. har bjudit ut efterbildningarna av Louis Poulsens lampor under en något kortare tidsperiod än vad tingsrätten har kommit fram till är det fråga om ett stort antal överträdelser. Tillgängliggörandet av lamporna har vidare skett inom ramen för en kommersiell verksamhet, såväl genom egna butiker i Stockholmsområdet som genom försäljning på internet. I likhet med tingsrätten kan även hovrätten konstatera att det av E.L.M.s uppgifter, liksom av den test- och analysrapport som åklagaren har presenterat, framgår att de intrångsgörande lamporna har haft vissa brister i el-säkerhetshänseende. Intrånget har därför inneburit en risk för tredjemansskador (jfr NJA 2014 s. 559). Mot denna bakgrund bedömer hovrätten att brottslighetens straffvärde i vart fall inte understiger tre månaders fängelse, dvs. det straffvärde som tingsrätten stannat för.

I fråga om valet av påföljd och dagsbotens storlek gör hovrätten inga andra bedömningar än de som tingsrätten har gjort.

Företagsbot

Rättsliga utgångspunkter

Av de skäl som tingsrätten har angett ska Folkhemmet åläggas att betala företagsbot. Vid bestämmandet av storleken på företagsboten ska särskild hänsyn tas till den skada eller fara som brottsligheten har inneburit samt till brottslighetens omfattning och förhållande till verksamheten (36 kap. 9 § första stycket brottsbalken).

Utgångspunkten är att skadan och faran ska vara grundläggande för bestämmande av botens storlek. Subjektiva förhållanden, som att gärningen har begåtts uppsåtligen, ska ges en mindre framträdande betydelse till förmån för mer objektiva faktorer. Vad avser brottslighetens omfattning ska inte straffskalan vara den enda måttstocken utan även, så långt det är möjligt, brottets konkreta straffvärde. Det finns i allmänhet också anledning att se mer allvarligt på sådan brottslighet som har bedrivits på ett systematiskt sätt och i stor omfattning än på enstaka överträdelser. Beträffande brottslighetens förhållande till näringsverksamheten ska hänsyn tas till bl.a. i vad mån

näringsidkaren kan klandras för den aktuella brottsligheten och gärningsmannens ställning i företaget. (Se prop. 2005/06:59 s. 61 f. och NJA 2014 s. 139 p. 12–19.) Företagsbot får sättas lägre än vad som borde ha skett (jämkas), bl.a. om brottet medför annan betalningsskyldighet eller särskild rättsverkan för näringsidkaren och den samlade reaktionen på brottsligheten skulle bli oproportionerligt sträng (36 kap. 10 § första stycket 1 brottsbalken).

Hovrättens bedömning i detta fall

Som framgår ovan har det aktuella upphovsrättsbrottet ett straffvärde om i vart fall tre månaders fängelse. Brottsligheten har begåtts inom ramen för Folkhemmets näringsverksamhet av en central företrädare för bolaget. Vidare rör det sig om ett relativt stort antal överträdelser som har begåtts i över ett års tid. Som hovrätten har konstaterat i det föregående har brottsligheten också inneburit risk för skada hos tredje man. I förmildrande riktning beaktar hovrätten dock att upphovsrättsintrånget endast avser ett fåtal artiklar i Folkhemmets totala sortiment och att det i den meningen inte är fråga om brottsligheten som har bedrivits mer i mer systematisk utsträckning. Också enligt hovrätten talar dessa omständigheter sammantaget för en företagsbot i storleksordningen 100 000 kr. Det saknas skäl för att sätta ned företagsbotens storlek.

Enskilt anspråk

Förhållandet mellan den nationella rätten och EU-rätten

Den som i strid med upphovsrättslagen utnyttjar ett verk ska betala skälig ersättning till upphovsrättsmannen eller hans eller hennes rättsinnehavare (54 § första stycket upphovsrättslagen). Regeln är alltså utformad som en minimiersättning som alltid ska utgå oavsett om intrångsgöraren har varit i god eller ond tro.

Regleringen av sanktioner på immaterialrättsområdet, bl.a. skadestånd, bygger på Europaparlamentets och rådets direktiv (2004/48/EG) av den 29 april 2004 (det s.k. Ipred-direktivet). Av artikel 13.1 i direktivet följer att medlemsstaterna ska ha skadeståndsbestämmelser som berättigar rättighetshavare till ersättning i det fall intrång begås i ond tro. Skadeståndet ska då bestämmas med beaktande av alla relevanta

omständigheter (13.1.a) alternativt till ett engångsbelopp på grundval av faktorer som åtminstone det belopp som skulle ha betalats i royalty eller avgift om intrångsgöraren hade begärt tillstånd att nyttja den immateriella rättigheten (13.1.b). Av artikel 13.2 följer att medlemsstaterna även får ha bestämmelser som föreskriver ersättnings-skyldighet vid intrång som har skett i god tro.

I svensk rätt gäller sedan länge att skälig ersättning enligt 54 § första stycket upphovsrättslagen ska bestämmas utifrån den royalty eller licensavgift som intrångsgöraren skulle ha behövt betala om licens hade upplåtits. Storleken på den licensavgift som borde ha utgått får avgöras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. (Se prop. 2008/09:67 s. 226.)

Bestämmelserna i 54 § första stycket upphovsrättslagen var föremål för en översyn i samband med implementeringen av nyss nämnda direktiv. Det konstaterades då att bestämmelserna var förenliga med direktivet, som anger att sådana bestämmelser är tillåtna. Samtidigt uttalades att frågan om vilken bevisning som en rättighetshavare måste presentera för att styrka en uppkommen skada faller utanför det harmoniserade området och även fortsättningsvis får avgöras av nationell rätt. (Se a. prop. s. 234)

Utgångspunkter för beräkningen av ersättningens storlek

Det saknas prejudikat som ger närmare ledning om vilka hänsynstaganden som ska göras vid bestämmandet av nivån på en hypotetisk licensavgift. Utgångspunkten är dock att den ersättning som ska betalas inte får vara så pass låg att det blir ekonomiskt lönsammare att utan lov utnyttja rättigheten än att på ett legitimt sätt förvärva den.

Av allmänna bevisregler följer att den som begär en viss ersättning måste presentera de omständigheter och de beräkningar som gör att ersättningen framstår som skälig. En bristfällig utredning kan alltså innebära att ersättningen bestäms till ett lägre belopp än om rätten har tillgång till ett mer tillförlitligt beräkningsunderlag. Först om möjligheter till bevisning helt saknas eller endast med svårighet kan föras får rätten, i enlighet med bevislätnadsregeln i 35 kap. 5 § rättegångsbalken, uppskatta ersättningen till ett skäligt belopp. En förutsättning för detta är dock att upphovsrättsinnehavaren

presenterar utredning om varför det saknats möjlighet att föra bevisning om ersättningens storlek och hur den har beräknats. (Se NJA 2005 s. 180.)

Hovrättens bedömning av Louis Poulsens ersättningsanspråk

I likhet med tingsrätten konstaterar hovrätten att Louis Poulsen har rätt till skälig ersättning för Folkhemmets och R.D:s utnyttjande av Louis Poulsens originalverk AJ Golv, Kotten och Snöboll.

Louis Poulsen har gjort gällande att ersättningen ska beräknas utifrån det pris som en återförsäljare betalar till bolaget vid köp av ett originalverk. R.D. och Folkhemmet sin sida har inte kunnat acceptera något belopp som skäligt och har under alla förhållanden begärt att ersättningen ska sättas ned med hänvisning till att Louis Poulsen inte gjort tillräckligt för att stoppa Folkhemmets försäljning efter att polisanmälan gjorts.

Louis Poulsen har till stöd för att den skäliga ersättningen ska bestämmas till det yrkade beloppet lagt fram det samarbetsavtal som brukar ingås mellan bolaget och dess återförsäljare. Enligt avtalet får återförsäljaren en orderrabatt om 35 procent på det pris som anges i Louis Poulsens detaljprislista. Det innebär alltså att Louis Poulsens ersättning vid en försäljning uppgår till 65 procent av priset för respektive lampa i detaljprislistan. Efter avdrag för tillverkningskostnaden uppgår Louis Poulsens intäkter vid försäljningen – beroende på vilken lampa som säljs – till 45–52 procent av försäljningspriset enligt detaljprislistan. Som tingsrätten har kommit fram till innebär ett sådant beräkningssätt att Louis Poulsen skulle vara berättigad till skälig ersättning med sammanlagt 1 532 877 kr.

Hovrätten kan konstatera att det samarbetsavtal som Louis Poulsen har lagt fram endast avser direktförsäljning av lampor till återförsäljare och inte någon licenstillverkning av verken. Bolaget har inte heller preciserat hur stor del av det belopp som återförsäljarna betalar – dvs. 65 procent av priset enligt detaljprislistan – som utgör ersättning för det upphovsrättsliga utnyttjandet av verken. I denna del beaktar hovrätten att den ersättning som återförsäljaren betalar till Louis Poulsen får förmodas

inte bara omfatta rätten att utnyttja det upphovsrättsliga verket utan även rätten att utnyttja bolagets varumärke och renommé. Samarbetsavtalet tillåter alltså inga närmare slutsatser om vad som är en marknadsmässig licensavgift för det upphovsrättsliga utnyttjandet av verken. Någon annan utredning om en sådan licensavgift har inte lagts fram. Hovrätten har därför att bestämma en skälig ersättning efter en hypotetisk licensavgift som får uppskattas med utgångspunkt i den utredning som finns tillgänglig.

Utöver samarbetsavtalet har Louis Poulsen inte presenterat någon utredning, t.ex. sakkunnigbevisning, som ger ledning i fråga om vad som skulle kunna vara en rimlig licensavgift på marknaden för lampor i det segment där bolaget verkar. Inte heller har bolaget lagt fram någon utredning som tar sikte på de upphovsrättsliga rättigheternas värde. Hovrätten saknar därför underlag för att ta närmare ställning till vad som skulle kunna vara en marknadsmässig licensavgift för R.D:s och Folkhemmets utnyttjande av Louis Poulsens ensamrätt. Omständigheterna är inte heller sådana att en tillämpning av 35 kap. 5 § rättegångsbalken blir aktuell i detta fall.

Vid konstaterat intrång i upphovsrätt bör domstolen dock inte, vid avsaknad av utredning, ogilla ett ersättningsyrkande fullt ut (se NJA 2005 s. 180). Det som står till buds för domstolen torde då vara en mycket försiktig uppskattning av vilken ersättning som kan vara skälig. Med hänsyn till att det är fråga om efterbildningar av välkända lampor inom premiumsegmentet och till vad som är utrett i fråga om Louis Poulsens relativt höga ersättning vid försäljning till sina återförsäljare bestämmer hovrätten försiktighetsvis den skäliga ersättningen till två procent av försäljningspriset för originalprodukterna.

Ingenting annat har framkommit än att Louis Poulsen relativt omgående efter att bolaget fått kännedom om Folkhemmets försäljning av Leash, Snow och Sevilla vidtagit åtgärder för att stoppa försäljningen. Det kan inte krävas att bolaget ska vidta några ytterligare åtgärder för att förhindra försäljningen utöver den polisanmälan som har gjorts. Vad R.D. och Folkhemmet har anfört i denna del utgör alltså inte skäl för att bestämma den skäliga ersättningen till ett lägre belopp än två procent

av försäljningspriset för originalprodukterna. Den skäliga ersättningen ska därför bestämmas till sammanlagt 58 751 kr beräknat enligt följande:

Lampa	Listpriset för originallampan	Skälig ersättning per såld efter- bildning	Antalet sålda efterbildningar	Skälig ersättning totalt
Leash/AJ Golv	5 136 kr	102,72 kr	17	1 746 kr
Snow/Kotten	46 144 kr	922,88 kr	58	53 527 kr
Sevilla/Snöboll	12 396 kr	247,92 kr	14	3 471 kr
Summa			89	58 744 kr

Den skäliga ersättningen ska, som tingsrätten också har konstaterat, utges solidariskt av R.D. och Folkhemmet.

Förverkande

Rättsliga utgångspunkter

Egendom med avseende på vilket brott föreligger enligt upphovsrättslagen ska förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt, och i stället för egendomen får dess värde förklaras förverkat (53 a § första stycket upphovsrättslagen). Förverkande av egendomen eller dess värde får ske hos bl.a. gärningsmannen. Har det till följd av att brottet har begåtts i näringsverksamhet uppkommit ekonomiska fördelar för näringsidkaren får förverkande ske även hos denne. (36 kap. 5 § första stycket a och c brottsbalken jämförd med 4 § första stycket samma kapitel.) Om någon har begått brott i egenskap av företrädare för en juridisk person kan förverkande av det ekonomiska utbytet från brottsligheten ske hos såväl företrädaren som hos den juridiska personen (se NJA 1981 s. 452). Som tingsrätten har framhållit är huvudregeln att betalningsskyldighet vid förverkande inte ska vara solidarisk, utan att den beräknade vinsten ska fördelas lika mellan flera betalningsskyldiga.

Vid bestämmande av vilket belopp som ska förverkas till följd av olaglig försäljning är huvudregeln att inköpskostnader och övriga utgifter, bl.a. mervärdesskatt, ska dras av från intäkterna från försäljningen (se NJA 2001 s. 129). Om förverkandeyrkandet avser

utbyte från försäljning inom en i grunden olaglig verksamhet, som t.ex. straffbelagd tillverkning av alkohol eller narkotikaförsäljning, är dock utrymmet för att beakta andra utgifter än inköpskostnaden ytterst begränsat (se NJA 2016 s. 202).

Vid bedömningen av om ett förverkande är uppenbart oskäligt ska rätten beakta bl.a. om intrångsgöraren har ålagts att betala skälig ersättning enligt 54 § upphovsrättslagen. Att intrångsgöraren ålagts att betala sådan ersättning innebär dock inte att ett förverkande av hela utbytet mer rutinmässigt ska anses vara uppenbart oskäligt. Bedömningen av huruvida ett förverkande är oskäligt eller inte får i stället göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. (Se prop. 2004/05:135 s. 117 f.)

Hovrättens bedömning i detta fall

När det gäller beräkningen av Folkhemmets intäkter från försäljningen samt bolagets kostnader för inköp och frakt av lamporna gör hovrätten inga andra bedömningar än de som tingsrätten har gjort. I enlighet med vad tingsrätten har kommit fram till ska kostnaderna för inköp och frakt räknas av från intäkterna vid beräkningen av det belopp som ska förverkas hos Folkhemmet respektive hos R.D.. Då åklagaren uttryckligen har angett att vinsten från testköpen ska undantas från förverkande ska även detta belopp räknas av.

Vad beträffar frågan om betald mervärdesskatt ska beaktas vid vinstberäkningen konstaterar hovrätten att saluförandet av lamporna Leash, Snow och Sevilla i sig har varit olagligt eftersom de gör intrång i Louis Poulsens ensamrätter, men att saluförandet har skett inom ramen för en i grunden tillåten verksamhet. Såvitt framkommit har Folkhemmet också betalat in mervärdesskatt avseende de försålda lamporna. Om mervärdesskatten inte beaktas vid bestämmandet av det belopp som ska förverkas skulle det i praktiken innebära att Folkhemmet drabbas av dubbla sanktioner. Hovrätten anser därför, till skillnad från tingsrätten, att mervärdesskatten – i enlighet med den huvudregel som kommer till uttryck rättsfallet i NJA 2001 s. 129 – ska beaktas.

Genom utredningen i målet är det visat att Folkhemmets intäkter från försäljningen av lamporna, exklusive mervärdesskatt, har uppgått till 148 921 kr. Såvitt framkommit har bolaget haft kostnader för inköp och frakt av lamporna om sammanlagt 111 450 kr och den del av intäkterna som är hänförliga till testköpen uppgår till 9 748 kr exklusive mervärdesskatt. Med avdrag för inköpskostnader och frakt uppgår vinsten från testköpen till $(9\,748 - 4\,855 =) 4\,893$ kr. Det utbyte som kan förklaras förverkat uppgår därför till sammanlagt $(148\,921 - 111\,450 - 4\,893 =) 32\,578$ kr.

Hovrätten bedömer att R.D. och Folkhemmet inte ålagts ersättnings-skyldighet på ett sådant sätt att ett förverkande av det skälet framstår som uppenbart oskäligt. Det belopp som ska förklaras förverkat hos Folkhemmet och R.D. bestäms därför, avrundat, till 30 000 kr. I enlighet med vad som har anförts ovan ska beloppet förverkas med hälften vardera hos Folkhemmet och R.D..

Ersättning till offentlig försvarare m.m.

Rättsliga utgångspunkter

Om den tilltalade döms för brottet i ett mål där åklagaren för talan ska den tilltalade ersätta staten för det som betalats av allmänna medel i ersättning till försvarare (31 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken). Ersättningsskyldigheten omfattar dock bara kostnader som varit skäligen motiverade för utredningen av brottet (andra stycket samma bestämmelse). Det belopp som den tilltalade ska betala får sättas ned eller efterges, om det finns skäl till det med hänsyn till den tilltalades brottslighet eller hans eller hennes personliga och ekonomiska förhållanden (fjärde stycket samma bestämmelse).

Om någon står åtalad för flera brott och talan bifalls endast beträffande något av dem ska den tilltalade endast ersätta de kostnader som hänför sig till det brott för vilket han eller hon blir fälld. I det fall kostnaderna inte är särskiljbara kan kostnadsansvaret jämkas med hänsyn till hur slutresultatet av processen förhåller sig till åtalet. (Se Fitger m.fl. Rättegångsbalken [Zeteo, oktober 2017] kommentaren till 31 kap. 1 §.)

Ett yrkande om förverkande som framställs i anslutning till ett åtal är i praktiken en särskild talan som prövas i samma rättegång som ansvarstalan (jfr Almkvist, Förverkande av egendom, Iustus 2014, s. 171 f.). I en situation då den tilltalade blir fälld för ett brott men åklagarens yrkande om förverkande inte fullt ut bifalls bör kostnadsansvaret, på samma sätt som vid flera åtal, jämkas med hänsyn till utgången i de olika delarna av målet.

Om ett mål överklagas från lägre rätt ska skyldigheten att ersätta rättegångskostnad i högre rätt bestämmas med hänsyn till rättegången där. Högre rätts dom ska anses som fällande bl.a. om den tilltalades överklagande inte får till följd att lägre rätts dom ändras (31 kap. 10 § rättegångsbalken). I de fall då den tilltalade döms för flera gärningar och efter överklagande får framgång beträffande en av gärningarna kan den tilltalades ersättningsskyldighet begränsa sig till en del av kostnaderna i högre rätt (se t.ex. NJA 2006 s. 131). I enlighet med det ovan anförda bör samma princip gälla för en talan om förverkande som handläggs tillsammans med ett åtal.

Högre rätt har även utan yrkande en skyldighet att pröva frågor om skyldighet att återbetala det allmännas kostnader i lägre rätt, i den mån dessa frågor har anknytning till en ändrad bedömning av själva saken. Kostnadsfrågan ska då bedömas på samma sätt som om målet redan i den lägre rätten fått den utgång som enligt den högre rättens domslut ska gälla. (Se Fitger m.fl. Rättegångsbalken [Zeteo, oktober 2017] kommentaren till 31 kap. 10 §.)

Av 2 § lagen (1986:1009) om förfarandet i vissa fall vid förverkande m.m. följer att en särskild talan om förverkande, i det här fallet mot Folkhemmet, i tillämpliga delar handläggs enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott på vilket inte kan följa svårare straff än böter. Frågan om Folkhemmets återbetalningsskyldighet för försvararkostnaderna ska alltså bedömas enligt samma principer som gäller för en tilltalad (jfr NJA 2016 s. 714)

T.R.s ersättningsanspråk

T.R.s ersättningsyrkande är skäligt och ska bifallas. Liksom i tingsrätten ska ersättningen fördelas med hälften på var och en av R.D. och Folkhemmet.

Hovrättens bedömning av R.D:s återbetalningsskyldighet

R.D. döms för de brott han stått åtalad för, såväl i tingsrätten som i hovrätten. Hovrätten har dock slagit fast att tidsperioden då R.D. har tillgängliggjort verken är något kortare än den som tingsrätten har kommit fram till. Hovrätten också sänkt det belopp som ska förverkas hos R.D. i förhållande till vad tingsrätten bestämt. Med hänsyn till att åklagarens förverkandeyrkande alltså inte fullt ut har bifallits bedömer hovrätten att R.D:s återbetalningsskyldighet för försvararkostnaderna i tingsrätten ska bestämmas till 60 000 kr.

Som framgått ovan döms R.D. även i hovrätten för de brott som han har åtalats för. Han har också ekonomisk förmåga att återbetala kostnaderna för försvaret här. Med hänsyn till att han har haft viss framgång med sitt överklagande i den del av åtalet som rör tillgängliggörandet av lamporna och beträffande åklagarens talan om förverkande bör återbetalningsskyldigheten dock begränsas till 20 000 kr.

Hovrättens bedömning av Folkhemmets återbetalningsskyldighet

Åklagarens talan om företagsbot mot Folkhemmet har bifallits i såväl tingsrätten som i hovrätten. Med hänsyn till att åklagarens förverkandetalan inte har bifallits fullt ut bedömer hovrätten dock att bolagets återbetalningsskyldighet för försvararkostnaderna i tingsrätten bör bestämmas till 60 000 kr.

Även Folkhemmet ska som utgångspunkt återbetala kostnaderna för försvaret i hovrätten. Med hänsyn till att bolaget har haft viss framgång med sitt överklagande i fråga om åklagarens talan om förverkande bör återbetalningsskyldigheten dock begränsas till 25 000 kr.

Sammanfattande bedömning

I likhet med tingsrätten har hovrätten kommit fram till att R.D. av grov oaktsamhet har gjort intrång i Louis Poulsens upphovsrätt till lamporna AJ Golv, Kotten och Snöboll genom att bjuda ut efterbildningar av lamporna till försäljning i Folkhemmets butiker samt via internet. Hovrätten har dock kommit fram till att detta skett under en något kortare tidsperiod än vad tingsrätten funnit. Tingsrättens dom i skuldfrågan ska därför inte ändras på annat sätt än att brottstiden inskränks något.

Vidare har hovrätten bedömt att straffvärdet för den brottslighet som R.D. gjort sig skyldig till i vart fall inte understiger det som tingsrätten har kommit fram till. Hovrätten har inte gjort någon annan bedömning i fråga om valet av påföljd. Hovrätten har inte heller funnit skäl att sätta ned den företagsbot som tingsrätten har dömt ut mot Folkhemmet. Tingsrättens dom i dessa delar ska därför inte ändras.

När det gäller Louis Poulsens yrkande om skälig ersättning har hovrätten ansett att utredningen i målet inte ger utrymme för några närmare slutsatser om vad som är en marknadsmässig licensavgift för att utnyttja verken. Med utgångspunkt i den utredning som har lagts fram har hovrätten dock bestämt ersättningen till ett belopp motsvarande två procent av försäljningspriset för Louis Poulsens lampor hos bolagets återförsäljare. Tingsrättens dom i denna del ska därför ändras så att den ersättning som R.D. och Folkhemmet solidariskt ska betala till Louis Poulsen sätts ned till det belopp som framgår av domslutet.

Slutligen har hovrätten bedömt att den mervärdesskatt som betalats av Folkhemmet vid försäljningen av lamporna ska beaktas vid bestämmandet av det belopp som ska förverkas hos R.D. och bolaget. Beloppet har därför satts ned med hälften för var och en av dem. Tingsrättens dom ska därför ändras även i denna del.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2018-03-02

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ulrika Beergrehn och Göran Söderström,
tf. hovrättsassessorn Rikard Samuelsson, referent, samt nämndemännen
Anne-Marie Nelander och Raouf Ayoub.

ATTUNDA TINGSRÄTT
Brottmålsenhet

DOM
2016-11-16
meddelad i
Sollentuna

Mål nr: B 448-16

PARTER

Tilltalad
R.D.

Offentlig försvarare:
Advokat T.R.

Åklagare
Kammaråklagare J.K. och A.G.

Målsägande
Louis Poulsen Lighting A/S
Industrivej Vest 41
6600 Vejen
Danmark

Företräds av åklagaren

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för
Brott mot upphovsrättslagen, 7 kap 53 § upphovsrättslagen (1960:729)
2014-09-28 -- 2016-01-18

Påföljd m.m.

1. Villkorlig dom
2. Dagsböter 60 å 390 kr

Lagrum som åberopas
34 kap 1 § 1 st 2 p brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2016

Skadestånd

R.D. ska solidariskt med Svenska Folkhemmet Möbler och Inredning AB till Louis Poulsen Lighting A/S betala ersättning med 1 532 877 kr.

Förverkande och beslag

1. I beslag tagna lampor ska bestå som bevis till dess att domen i målet har vunnit laga kraft (Polisen, Nationella Operativa Avdelningen, Immaterialrättsbrott 1 UtrS NOA; beslag nr 2015-0201-BG370 punkt 1-5).
2. R.D. ska enligt 7 kap. 53 a § första stycket upphovsrättslagen till staten betala 30 000 kr såsom förverkat utbyte av brott.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

T.R. tillerkänns ersättning av allmänna medel med 71 908 kr för arbete som försvarare åt R.D. Av beloppet avser 14 382 kr mervärdesskatt. Denna kostnad ska R.D. återbetala till staten.

ATTUNDA TINGSRÄTT
Brottmålsenhet

DOM
2016-11-16
meddelad i
Sollentuna

Mål nr: B 448-16

Motpart
Svenska Folkhemmet Möbler och Inredning AB, 556773-4891
Leverantörsvägen 2
187 66 Täby

Ställföreträdare:
R.D.

Offentlig försvarare:
Advokat T.R.

Åklagare
Kammaråklagare J.K. och A.G.

Målsägande
Louis Poulsen Lighting A/S
Industrivej Vest 41
6600 Vejen
Danmark

Företräds av åklagaren

DOMSLUT

Skadestånd
Svenska Folkhemmet Möbler och Inredning AB ska solidariskt med R.D. till
Louis Poulsen Lighting A/S betala ersättning med 1 532 877 kr.

Betalningsskyldighet till staten
Svenska Folkhemmet Möbler och Inredning AB ska betala företagsbot med 100 000 kr.

Förverkande och beslag

Svenska Folkhemmet Möbler och Inredning AB ska enligt 7 kap. 53 a § första stycket upphovsrättslagen till staten betala 30 000 kr såsom förverkat utbyte av brott.

Ersättning

T.R. tillerkänns ersättning av allmänna medel med 71 907 kr för arbete som försvarare åt Svenska Folkhemmet Möbler och Inredning AB. Av beloppet avser 14 381 kr mervärdesskatt. Denna kostnad ska Svenska Folkhemmet Möbler och Inredning AB återbetala till staten.

BAKGRUND

Svenska Folkhemmet Möbler och Inredning AB (nedan Folkhemmet) är ett svenskt bolag som registrerades i december 2008. R.D. är styrelseordförande i bolaget. Bolaget saknar verkställande direktör. Folkhemmet säljer möbler till konsumenter från tre butiker i Stockholmsområdet samt via egen hemsida. Verksamhetens huvudinriktning är försäljning av utemöbler, soffor och planmöbler, exempelvis bord. Övriga produkter – exempelvis mattor, lampor och porslin – utgör endast en mindre del av verksamheten.

Louis Poulsen Lighting A/S (nedan Louis Poulsen) är ett danskt bolag som innehar rättigheterna till samt tillverkar och säljer lampor som har formgetts av de danska arkitekterna och formgivarna Arne Jacobsen (avliden 1971) och Poul Henningsen (avliden 1967). Arne Jacobsen har formgett golvlampor av märket AJ och Poul Henningsen har formgett taklampor av märket PH, modellerna Kotten och Snöboll. Eftersom det inte har gått 70 år sedan upphovsmännen avled gäller det upphovsrättsliga skyddet för lamporna fortfarande.

Folkhemmet bjöd under åren 2014 och 2015 samt i början av år 2016 ut lampor till försäljning via sin hemsida folkhemmet.com, via blocket.se och i egna butikslokaler i Täby, Sickla och Bromma. En golvlampa salufördes under namnet Leash och två taklampor salufördes under namnen Snow respektive Sevilla.

Louis Poulsen blev under år 2014 tipsat om att det kunde vara så att de av Folkhemmet saluförda lamporna Leash, Snow och Sevilla utgjorde s.k. reproduktioner av golvlampan AJ Golv samt taklamporna PH Kotten och PH Snöboll, som designats av Arne Jacobsen och Poul Henningsen. Under november 2014 gjorde Louis Poulsens svenska dotterbolag s.k. testköp i två av Folkhemmets butiker och i november 2015 gjorde dotterbolaget ett testköp via hemsidan. I november 2014 polisanmälde Louis Poulsen genom E.L.M.

Folkhemmets verksamhet. E.L.M. är i Louis Poulsen ansvarig för bevakningen av att bolagets immateriella rättigheter inte kränks.

YRKANDEN M.M.

Brott mot upphovsrättslagen

Åklagaren har yrkat att R.D. ska dömas för brott mot upphovsrättslagen (1 kap. 2 § och 7 kap. 53 § upphovsrättslagen [1960:729]) enligt följande justerade gärningsbeskrivning.

R.D. har, ensam eller tillsammans och i samråd med andra personer som arbetat i eller för bolaget Svenska Folkhemmet Möbler och Inredning AB, från och med den 28 september 2014 till och med den 18 januari 2016 uppsåtligt eller av grov oaktsamhet olovligt tillgänggjort följande verk – som utgör brukskonst – för allmänheten:

– golvlampor av märket AJ (Arne Jacobsen) och
– taklampor av märket PH (Poul Henningsen) modellerna Kotten (Artichoke) och Snöboll (Snowball).

Verken har spridits till allmänheten genom att exemplar av dem bjudits ut till försäljning dels via bolagets egen hemsida på domänadressen folkhemmet.com samt via blocket.se, dels då exemplar av verken bjudits ut till försäljning i Folkhemmets egna butikslokaler i Täby, Sickla och i Bromma och vid ett stort antal tillfällen även sålts till kunder i Sverige.

Genom gärningarna har R i kommersiellt syfte gjort intrång i Louis Poulsen Lighting A/S upphovsrätt till lamporna såsom brukskonst.

R har i vart fall som företrädare för Svenska Folkhemmet Möbler och Inredning AB – för del av gärningen enligt ovan som kan ha utförts av annan för bolagets räkning – handlat genom denne eller genom passivitet låtit denne utföra gärningarna enligt ovan (företagaransvar)

Bevisbeslag

Åklagaren har yrkat att beslaget av lampor ska bestå som bevis till dess domen i målet har vunnit laga kraft.

Företagsbot

Åklagaren har yrkat att Folkhemmet ska åläggas en företagsbot om i vart fall 100 000 kr, då ovan nämnda brott har begåtts i utövningen av näringsverksamhet av Rickard som varit i ledande ställning grundad på faktisk och legal befogenhet att företräda bolaget.

Utbytesförverkande

Åklagaren har yrkat att 200 000 kr ska förverkas från Folkhemmet och R.D. såsom utbyte av brott enligt 7 kap. 53 a § första stycket upphovsrättslagen. Beloppet bör i första hand förverkas solidariskt från bolaget och R.D. och i andra hand med 100 000 kr från var och en av dem.

Enskilt anspråk

Louis Poulsen har yrkat att Folkhemmet och R.D. ska förpliktas att solidariskt betala skälig ersättning enligt 7 kap. 54 § första stycket upphovsrättslagen med 1 891 914 kr.

R.D:s inställning

R.D. har förnekat gärningen. Han har inte ifrågasatt att originallamporna objektivt sett har verkshöjd, att de är skyddade av upphovsrätt i Sverige eller att Louis Poulsen innehar rättigheterna till verken. Han har däremot förnekat att han känt till originallampornas existens och att de är upphovsrättsligt skyddade, varför han inte har haft anledning att begära tillstånd för att tillgängliggöra lamporna för allmänheten. Han har även motsatt sig att det har funnits anledning att begära tillstånd för tillgängliggörande av de lampor som har saluförts av Folkhemmet, eftersom dessa inte är så lika originallamporna att de omfattas av de senares

ATTUNDA TINGSRÄTT

DOM
2016-11-16

B 448-16

Brottmålsenhet

skyddsomfång. Han har motsatt sig att de saluförda lamporna utgör reproduktioner i syfte att efterlikna originalprodukterna. I vart fall saknas det möjlighet att bedöma om taklampan Snow i storlekarna Medium och Extra Large omfattas av PH Kottens skyddsomfång, eftersom några testköp inte har gjorts av Snow i de storlekarna.

R.D. har erkänt att han är styrelseordförande i Folkhemmet men han har förnekat att han har haft något inflytande över inköpen eller saluförandet av de i målet aktuella lamporna. Han har förnekat att han genom passivitet har låtit anställda i Folkhemmet utföra gärningarna. Han har förnekat att han uppsåtligt eller av grov oaktsamhet olovligt har tillgängliggjort lamporna.

R.D. har medgett yrkandet om bevisbeslag. Han har motsatt sig yrkandet om utbytesförverkande.

R.D. har motsatt sig Louis Poulsens yrkande om skälig ersättning enligt upphovsrättslagen. Ersättningen bör i vart fall jämkas på grund av medvållande från Louis Poulsens sida. Louis Poulsen har inte gjort något för att hindra Folkhemmets försäljning efter det att polisanmälan gjorts.

Folkhemmets inställning

Folkhemmet har motsatt sig yrkandet om företagsbot och yrkandet om utbytesförverkande.

Folkhemmet har redovisat samma inställning till det enskilda anspråket som R.D..

UTREDNING

Åklagaren har som skriftlig bevisning åberopat

- Handlingar och avtal avseende överlåtelsen av rättigheterna till Louis Poulsen
- Produktbeskrivning och utdrag från Louis Poulsens försäljningskataloger avseende lamporna angående deras upphovsmän, historia och utformning samt priset på originallamporna
- Skärmdumpar från annonssidan Blocket i november 2014
- Skärmdumpar från Folkhemmets hemsida i november 2014 och februari 2015
- Annonstexter på Blocket mellan november 2014 och januari 2015
- Fotografier från Folkhemmets butiklokal i Bromma den 15 november 2014 respektive i Arninge i Täby kommun den 29 november 2015
- Handlingar och fotografier avseende de kontrollköp som representanter för Louis Poulsen gjorde den 17 november 2014 och den 25 november 2015
- Bokföringshandlingar i Folkhemmet
- Mejlkorrespondens mellan R.D. och företrädare för ZhongShan LangGema Lighting Factory under perioden mellan den 3 september 2014 och den 22 april 2015
- Analys- och testrapport gjord av Louis Poulsen
- Utdrag ur bolagsregistret och allabolag.se avseende Folkhemmet
- Konzeptanteckningar

Åklagaren har vidare gett in två stycken presentationsunderlag avseende sin sakframställning och plädering.

Louis Poulsen har som skriftlig bevisning till stöd för det enskilda anspråket åberopat

- Avtal mellan Louis Poulsens svenska dotterbolag och återförsäljare
- Utdrag ur 2014 års katalog över Louis Poulsens lampor
- Bokföringshandlingar i Folkhemmet (två stycken fakturor)

Louis Poulsen har även lagt fram en beräkning av ersättningsyrkandet.

R.D. och Folkhemmet har som skriftlig bevisning åberopat

- Bilder på internet av olika lampor
- Bilder från ett mål i Stockholms tingsrätt på PH Kotten i original och en kopia av den lampan
- Bild på en kvinna som håller en lampa
- Utdrag från Svensk Designdatabas hos Patent- och registreringsverket
- Louis Poulsens årsredovisning för år 2014

R.D. och Folkhemmet har vidare gett in ett presentationsunderlag avseende sin sakframställning samt underlag om hur skadeståndsanspråket respektive utbytesförverkandet, om sådana blir aktuella, borde beräknas enligt dem.

På åklagarens samt R.D:s och Folkhemmets begäran har syn hållits av såväl lamporna i original som av de lampor som Louis Poulsen testköpte av Folkhemmet i november 2014 och i november 2015.

R.D. har hörts. På åklagarens begäran har vittnesförhör hållits med E.L.M. (Corporate IPR Manager i Louis Poulsen), A.H. (VD i Louis Poulsens svenska dotterbolag), J.O. (tidigare anställd i Louis Poulsens svenska dotterbolag), M.K.S., M.G. och L.A. (anställda i Folkhemmet) samt J.O. (polis).

På R.D:s och Folkhemmets begäran har förhör hållits med vittnena K.C.H. och M.T.B. (anställda i Folkhemmet). Vidare har förhör hållits med C.J., delägare och firmatecknare i Folkhemmet.

DOMSKÄL

Brott mot upphovsrättslagen

Det är i målet inledningsvis utrett att golvlampan AJ Golv och taklamporna PH Kotten och PH Snöboll har verkshöjd som brukskonst samt att Louis Poulsen innehar upphovsrättigheterna till dessa lampor. Det är vidare utrett att Folkhemmet under tidsperioden 28 september 2014–18 januari 2016 till försäljning har bjudit ut exemplar av golvlampan Leash samt taklamporna Snow och Sevilla via bolagets egen hemsida folkhemmet.com och via blocket.se. Folkhemmet har även bjudit ut sådana lampor till försäljning i Folkhemmets egna butikslokaler i Täby, Sickla och Bromma.

Skyddsomfånget

En ytterligare och grundläggande objektiv förutsättning för det påstådda brottet mot upphovsrättslagen är att de saluförda lamporna Leash, Snow respektive Sevilla faller inom skyddsomfånget för originallamporna AJ Golv, PH Kotten respektive PH Snöboll. R.D. har motsatt sig att så är fallet. Han anser inte att de saluförda lamporna är så lika originalen att de faller inom de senare lampornas skyddsomfång. Han har vid syn av lamporna pekat på en lång rad skillnader. När det gäller Leash jämförd med AJ Golv har han anfört att alla mått på lamporna skiljer sig åt. När det gäller Snow i storlekarna Small och Large jämförda med PH Kotten i motsvarande storlekar har han bl.a. pekat på att armaturhusen har olika färg (vitt jämfört med kromfärgat), att fästanordningarna skiljer sig åt, att lamellernas utformning skiljer sig åt (de är mer böjda på Snow i storlek Small), att lamporna har olika diameter och höjd samt att antalet lameller skiljer sig åt när man jämför Snow (storlek Small) med PH Kotten i motsvarande storlek. När det slutligen gäller Sevilla jämförd med PH Snöboll har han bl.a. påpekat att färgen på armaturhusen skiljer sig åt (vitt jämfört med kromfärgat), att lamporna inte har samma kulör och att de har olika antal tallrikar.

I den här delen har R.D. vidare invänt att det över huvud taget inte är möjligt för tingsrätten att göra någon bedömning av om Snow i storlekarna Medium och Extra Large faller inom PH Kottens skyddsomfång i motsvarande storlekar. Anledningen till den uppfattningen är att Louis Poulsen inte har testköpt Snow i de storlekarna och att de därför inte har kunnat jämföras och bedömas i samband med syn.

E.L.M. har i frågan om skyddsomfånget berättat att Louis Poulsens svenska dotterbolag efter testköpen undersökte likheten mellan produkterna i enlighet med vad som framgår av den återopade analys- och testrapporten. Erik Lindevang Madsen har uppgett att det finns en del skillnader när det gäller detaljer mellan de olika originallamporna och de lampor som Folkhemmet har salufört. Enligt honom och Louis Poulsen utgör dock de till försäljning utbudna lamporna efterbildningar. Leash är på avstånd snarlik AJ Golv. Sevilla har samma formspråk som PH Snöboll och de skillnader som finns är svåra för en normalkonsument att se. På motsvarande sätt har Snow likheter med PH Kotten och helhetsintrycket faller inom skyddsomfånget för den senare lampan enligt E.L.M..

Tingsrätten har vid genomförd syn av Leash, Snow (storlekarna Small och Large) och Sevilla respektive AJ Golv, PH Kotten (storlekarna Small och Large) och PH Snöboll kunnat konstatera att det finns skillnader mellan originallamporna och de av Folkhemmet saluförda lamporna när det gäller exempelvis vikt, lutningen på golvlamporna, vilket material som har använts till blad och tallrikar och hur vissa blad är fastsatta. Att originallamporna håller en betydligt högre kvalitet än de lampor som Folkhemmet har bjudit ut till försäljning är uppenbart när man studerar lamporna närmare. Enligt tingsrätten råder det emellertid inte någon tvekan om att det första intryck som en betraktare får är att alla de saluförda lamporna, som har omfattats av syn, är mycket lika originallamporna till utseendet. De detaljer som skiljer sig åt från originalen påverkar enligt tingsrätten inte helhetsintrycket, vilket är avgörande för bedömningen, utan lamporna har samma formspråk. Enligt tings-

rätten är det uppenbart att tillverkaren har haft som syfte att efterlikna original-lamporna. Tillverkaren har t.o.m. skickat med bilder på originalverken. Det är därmed styrkt att alla dessa saluförda lampor faller inom originallampornas skyddsomfång.

När det gäller taklampan Snow i storlekarna Medium och Extra Large jämförda med PH Kotten i motsvarande storlekar har R.D. och tingsrätten i och för sig saknat möjlighet att själva studera dessa lampor. Av de åberopade skärmdumparna från Folkhemmets hemsida som Polisen säkrade i februari 2015 framgår det emellertid att utformningen av Snow är densamma oavsett storlek på lampan. Av E.L.M.s vittnesmål drar tingsrätten vidare slutsatsen att PH Kotten har samma utseende oavsett storlek. Det är därmed styrkt att taklampan Snow även i dessa storlekar faller inom skyddsomfånget för PH Kotten i motsvarande storlekar.

Det anförda innebär att ett tillgängliggörande av lamporna Leash, Snow och Sevilla på de sätt som har skett har krävt Louis Poulsens tillstånd. Parterna är överens om att något sådant tillstånd inte har inhämtats. Tillgängliggörandet har därför skett olovligen.

R.D:s roll i tillgängliggörandet objektivt sett

Nästa fråga som tingsrätten har att ta ställning till är vilken roll, om någon, som R.D. har spelat i det olovlige tillgängliggörandet av lamporna.

Åklagaren har i första hand yrkat att R.D. ska dömas, om inte ensam, i vart fall som medgärningsman. Åklagaren har sålunda påstått att R.D. ensam eller tillsammans och i samråd med andra personer som arbetat i eller för Folkhemmet olovligen har tillgängliggjort de aktuella lamporna.

När det gäller R.D:s roll i Folkhemmet på ett allmänt plan har han själv framhållit att det finns en långt gående informell delegation i Folkhemmet. Av

förhöret med honom framgår det att han själv anser att han nätt och jämt är inblandad i att ingå avtal och att han själv inte köper in några varor. Han har berättat att han inte gör någonting i Folkhemmet utan bara är styrelseordförande. Formella styrelsemöten är dessutom ovanliga. Hans huvudsakliga sysselsättning innebär att vara agent åt en tysk firma.

Även om det framgår av vittnesförhör med anställda i Folkhemmet att R.D. inte är särskilt synlig i företaget och inte deltar i det dagliga arbetet, och att exempelvis L.A. måste hugga tag i honom när han är där för att han exempelvis behöver underteckna moms- och arbetsgivardeklarationer, är det samtidigt tydligt för tingsrätten efter dessa förhör att R.D. har tonat ned sin egen roll i företaget. M.K.S. har sålunda vid huvudförhandlingen berättat att R.D. äger företaget och är den som förhandlar med leverantörer om inköp av stora möbler som soffor samt att han har en aktiv roll eftersom han äger företaget. Även av förhören med M.G. och C.J. framgår det att R.D. är delaktig i stora inköp. C.J. har även berättat att det hålls informella möten varje månad i vilka R.D. deltar – de träffas ”titt som tätt” – och vid vilka möten olika frågor diskuteras i syfte att utveckla butikerna och få personalen att vara aktiv. Enligt C.J. är R.D. även inblandad i mer kostsam annonsering, t.ex. tidningsannonser.

När det härefter gäller frågan om R.D. har varit delaktig i tillgängliggörandet av de aktuella lamporna har det framgått att åklagaren haft som primär avsikt att styrka att det är R.D. själv som har beställt lamporna från ZhongShan LangGema Lighting Factory.

R.D. har erkänt att han gick in på hemsidan Alibaba där han hittade den fabrik från vilken lamporna beställdes, ZhongShan LangGema Lighting Factory. R.D. har berättat att beställningen i övrigt gick till på det sättet att en

lista på lampor skickades ut till alla butikerna och att de anställda fick ”kryssa i” vilka lampor som de tyckte att företaget skulle beställa. Listorna sammanställdes sedan av M.G. eller K.C.H., som i övrigt skötte beställningen och hade kontakterna med ZhongShan LangGema Lighting Factory via mejl. R.D. har sålunda förnekat att det är han som har haft den åberopade mejlkonversationen med Bobo på ZhongShan LangGema Lighting Factory. R.D:s mejladress r@folkhemmet.com får användas av alla anställda i Folkhemmet, även om så i praktiken bara sker av de som är anställda i butiken i Täby, och det tillståndet omfattar att signera mejl i R.D:s namn. Den mejladressen används vid kontakter med leverantörer. De anställda känner till att lösenordet är detsamma som de fyra sista siffrorna i R.D:s personnummer.

Vad R.D. har berättat bekräftas framför allt av förhören med M.G. och K.C.H., men även i viss mån av C.J.s uppgifter.

M.G. har berättat att de var trötta på att sälja sådana lampor som alla andra möbelhandlare också säljer. De bestämde sig därför för att beställa lampor från utlandet. R.D. bestämde att sådana skulle beställas men gjorde inte själva beställningen. R.D. sade till dem att de fick välja mellan några kinesiska fabriker. Sedan fick de anställda ett mejl med olika lampor och fick kryssa i vilka de tyckte skulle beställas. Därefter sammanställdes uppgifterna. M.G. har bekräftat att han använder R.D:s mejladress för kontakter med leverantörer samt att han minns att han har haft kontakt med en kinesisk leverantör från den mejladressen. Han kan därför ha haft kontakt med Bobo hos ZhongShan LangGema Lighting Factory men även K.C.H. kan ha haft det.

K.C.H. har berättat att de fick förslag från R.D. på olika kinesiska lamptillverkare, två eller tre enorma fabriker. R.D. hade då redan tagit de första kontakterna med tillverkarna där för att kontrollera att de ville sälja till Folkhemmet. Sedan personalen hade fått möjlighet att ge förslag på vilka lampor som skulle beställas, sammanställde M.G. och K.C.H. förslagen och bestämde sig för vilken av fabrikerna som de skulle beställa lampor ifrån. K.C.H. minns inte vem som skrev mejlet med den första beställningen men det var inte R.D. R.D:s mejladress används mot utländska leverantörer. Kinesiska leverantörer fungerar enligt K.C.H. på det sättet att de, om R.D. är den som har tagit den första kontakten med en sådan leverantör, vill ha även de fortsatta kontakterna med honom. Av det skälet användes R.D:s mejladress. Både K.C.H. och M.G. kan därför ha skrivit från den mejladressen för att kineserna skulle känna sig trygga.

Även C.J. har bekräftat att "kärnan i Täby" har kunnat använda R.D:s mejlkonto, framför allt M.G., K.C.H. och han själv. C.J. har själv haft kontakt med olika leverantörer från R.D:s mejladress. Han har vidare berättat att han såg mejlet med lampor att välja bland och att han säkert själv valde någon av lamporna. Det handlade om lampor från Kina och alla på butiks nivå hade möjlighet att "kryssa". Därefter sammanställde M.G. och K.C.H. önskemålen. C.J. har vidare uppgett att han är i det närmaste helt säker på att någon av M.G. eller K.C.H. skickade beställningen till Kina.

På grund av dessa förhållandevis samstämmiga uppgifter som M.G., K.C.H. och C.J. har lämnat, och som det enligt tingsrätten inte finns anledning att ifrågasätta, anser tingsrätten att åklagaren inte har lyckats motbevisa R.D:s invändning om att det inte är han som har haft den återopade mejlkonversationen med Bobo på ZhongShan LangGema Lighting

Factory. Däremot bevisar dessa vittnesmål att R.D. har varit delaktig i beställningen av de aktuella lamporna. Han har tillsammans med framför allt M.G. och K.C.H. tagit ett beslut om att beställa de aktuella lamporna från den kinesiska fabriken ZhongShan LangGema Lighting Factory och har själv haft den inledande kontakten med ZhongShan LangGema Lighting Factory. Att det inte är R.D. som de facto har gjort själva beställningen av lamporna, haft de följande kontakterna med ZhongShan LangGema Lighting Factory eller stått för själva tillgängliggörandet på hemsidan, på Blocket eller i butikerna saknar betydelse. Han har själv uppgett att han kände till att lamporna fanns i butikerna. Det är sålunda styrkt att R.D. tillsammans och i samråd med andra personer som har arbetat i Folkhemmet objektivt sett olovligen har tillgängliggjort de aktuella lamporna under perioden 28 september 2014–18 januari 2016.

Det kan vara värt att notera att tingsrätten har kommit fram till sina slutsatser i den här delen genom att uteslutande värdera de uppgifter som har lämnats vid huvudförhandlingen och har sålunda inte lagt några uppgifter som lämnats under förundersökningen till grund för bedömningen. Det är förvisso så att ett par av vittnena har lämnat uppgifter vid huvudförhandlingen som i förhållandevis stor omfattning avviker från motsvarande förhör under förundersökningen, såsom dessa framgår av förundersökningsprotokollet. Tingsrätten konstaterar emellertid att uppgifter som har lämnats under polisförhör måste värderas med stor försiktighet, eftersom det finns flera felkällor (se NJA 2015 s. 702 p 25–27). Vad som har uppgetts vid huvudförhandlingen har därför lagts till grund för bedömningen enligt den huvudregel som gäller om att så ska ske. Det finns därmed inte heller underlag för att göra bedömningen att någon medvetet skulle ha lämnat felaktiga uppgifter vid huvudförhandlingen.

Verksamhetens syfte och omfattning

Verksamheten i Folkhemmet är vinstdrivande. Även om det framgår av utredningen att lampförsäljningen inte utgör den huvudsakliga försäljningen i Folkhemmet, och att den aktuella lampförsäljningen inte har genererat någon större vinst (se mer om detta under avsnittet om Förverkande av utbyte), är det uppenbart att R.D.

har haft ett kommersiellt syfte med att importera och sälja lamporna.

När det gäller omfattningen av tillgängliggörandet och försäljningen av lamporna gör tingsrätten följande bedömning.

Åklagaren har påstått att Folkhemmet har sålt 111 stycken lampor baserat på två beställningar och två fakturor från ZhongShan LangGema Lighting Factory. En faktura som är daterad den 28 september 2014 och ställd till Folkhemmet från ZhongShan LangGema Lighting Factory visar att Folkhemmet först beställde 63 exemplar av Snow (PH Kotten) i olika storlekar, 12 exemplar av Sevilla (PH Snöboll) och 20 exemplar av Leash (AJ Golv). En faktura från den 18 juli 2015 visar enligt åklagaren att ytterligare åtta exemplar av Snow och åtta exemplar av Sevilla beställdes under år 2015.

R.D. har invänt att de 16 stycken sist nämnda lamporna utgör en restorder från den första beställningen. Enligt honom fick dessa lampor inte plats i den första containern med lampor år 2014 utan skickades därför med i den andra containern år 2015. Eftersom antalet lampor enligt den åberopade packlistan som är daterad den 28 september 2014 överensstämmer med fakturan från samma dag, både med avseende på totalt antal beställda lampor och med avseende på de i målet aktuella lamporna, kan den invändningen lämnas utan avseende.

Tingsrätten anser därför att åklagaren har bevisat att totalt 111 lampor har beställts från ZhongShan LangGema Lighting Factory. Det är dock inte samma sak som att Folkhemmet även har sålt alla dessa 111 lampor. Givet att även Snow i storlekarna

Medium och Extra Large omfattas av skyddsomfånget, vilket tingsrätten har kommit fram till att de gör, har R.D. och Folkhemmet hävdade att Folkhemmet har sålt lampor enligt följande.

Leash	17 stycken + 1 styck (testköp)
Snow XL	16 stycken
Snow L	17 stycken + 1 styck (testköp)
Snow M	10 stycken
Snow S	15 stycken + 1 styck (testköp)
Sevilla	14 stycken + 2 stycken (testköp)

R.D. har nämligen berättat att vissa av lamporna inte har kunnat säljas på grund av att de varit skadade eller på grund av att de blivit stulna. R.D:s uppgifter får i den här delen visst stöd av L.A. som har berättat att hon har kontrollerat vissa av de uppgifter som framgår av R.D:s och Folkhemmets ingivna beräkningsunderlag. Tingsrätten anser därför att det inte är bevisat mer än att Folkhemmet har sålt 89 stycken lampor. Om man lägger till de fem stycken lampor som genom de s.k. testköpen har sålts till Louis Poulsen uppgår antalet sålda lampor till 94 stycken.

Den subjektiva bedömningen

Åklagaren har påstått och R.D. har förnekat att han uppsåtligt eller av grov oaktsamhet olovligen har tillgängliggjort de aktuella lamporna.

R.D. har berättat att han hade tankar kring piratkopior i Kina men det har framgått av förhöret med honom att han inte vidtog några egna åtgärder för att säkerställa att den kommande leveransen inte kränkte några immateriella rättigheter. Detta tyder på att han insett en viss risk för att Folkhemmet skulle komma att saluföra reproduktioner av lampor i allmänhet och att han varit likgiltig inför om så faktiskt skulle komma att bli fallet. R.D. har emellertid förnekat att han kände till de aktuella originallampornas existens och att de är upphovsrättsligt skyddade. Han har framhållit att han är helt ointresserad av design. Han har uppgett

att han är intresserad av att driva företag. Även om det framstår som märkligt att en möbelhandlare inte är intresserad av design, och inte håller sig uppdaterad om vad som tillhandahålls av konkurrenter på marknaden, har denna invändning inte motbevisats. Invändningen att han inte kände till AJ Golv, PH Snöboll och PH Kotten är inte heller så osannolik att den kan lämnas utan avseende. Under dessa förhållanden är det inte styrkt att R.D. har agerat med någon form av uppsåt.

När det gäller frågan om R.D. har varit grovt oaktsam framgår det av motiven till bestämmelsen i upphovsrättslagen om straff att grov oaktsamhet bör kunna anses föreligga om den källa varifrån produkterna kommer är sådan att en granskning av om produkterna är lovligt framställda ter sig motiverad men mottagaren underlåter att ta reda på hur det verkligen förhåller sig (prop. 1993/1994:122 s. 54).

Som verksam i möbelbranschen har R.D. en långt gående undersökningsplikt för att kontrollera att Folkhemmet inte tillhandahåller verk som gör intrång i annans upphovsrätt eller i andra immateriella rättigheter. Det framgår av hans eget förhör och vittnesförhör med anställda i Folkhemmet att R.D. inte har säkerställt att det finns rutiner i företaget för att göra sådana kontroller. R.D. har berättat att han aldrig ens har diskuterat upphovsrätt med personalen. Han har inte tänkt i de termerna. R.D. har vidare känt till att de aktuella lamporna har beställts på internet från Kina. Det är allmänt känt att Kina är en stor producent av förfalskade varor. Sådana säljs i stor omfattning via internet. Det förhållandet att lamporna har köpts från Kina och via internet har således krävt extra stor försiktighet hos R.D., likaså den omständigheten att R.D. haft tankar kring piratkopior från Kina. Några sådana försiktighetsåtgärder har R.D. inte tagit. Det är därför styrkt att R.D. av grov oaktsamhet olovligen har tillgängliggjort de aktuella lamporna.

Åtalet är därmed styrkt och R.D. ska dömas för brott mot upphovsrättslagen.

Påföljd för R.D.

För brott mot upphovsrättslagen är det föreskrivet böter eller fängelse i högst två år. Varje enskild överlåtelse, utöver själva utbudandet till försäljning, utgör ett brott mot upphovsrättslagen. R.D. ska därför dömas för ett mycket stort antal sådana brott.

När det gäller gärningarnas samlade straffvärde beaktar tingsrätten att verksamheten kan antas ha orsakat Louis Poulsen betydande skada. Av den återopade testrapporten och av förhöret med E.L.M. framgår det att de testköpta lamporna inte uppfyller de säkerhetskrav som EU ställer för sådana här produkter, vilket kan antas påverka originallampornas anseende. Lamporna kan även ha inneburit en säkerhetsfara för köparna. Den brottsliga verksamheten har dock varit relativt begränsad. Vid en samlad bedömning anser tingsrätten att gärningarnas straffvärde uppgår till fängelse i tre månader.

Varken straffvärdet eller brottslighetens art utesluter en icke frihetsberövande påföljd. Det nu aktuella brottet mot upphovsrättslagen har dessutom begåtts i tiden före den dom för misshandel som Attunda tingsrätt meddelade den 24 mars 2016 och som ännu inte har vunnit laga kraft. Det är alltså inte fråga om återfall i brott. Tingsrätten bestämmer därför påföljden till villkorlig dom, som ska förenas med dagsböter.

Företagsbot

En näringsidkare ska för brott som har begåtts i utövningen av näringsverksamhet dömas till företagsbot, om det för brottet är föreskrivet strängare straff än penningböter och näringsidkaren inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten. Företagsbot kan också meddelas om brottet har begåtts av en

person i ledande ställning grundad på befogenhet att företräda näringsidkaren eller att fatta beslut på näringsidkarens vägnar eller en person som annars haft ett särskilt ansvar för tillsyn eller kontroll i verksamheten.

Tingsrätten har kommit fram till att R.D. som styrelseordförande och ställföreträdare för Folkhemmet av grov oaktsamhet har gjort sig skyldig till brott mot upphovsrättslagen i utövningen av den näringsverksamhet som bedrivs i Folkhemmet. Folkhemmet ska därför betala företagsbot.

Företagsbot ska bestämmas till lägst 5 000 kr och högst 10 miljoner kr. När storleken på en företagsbot bestäms ska särskild hänsyn tas till den skada eller fara som brottsligheten har inneburit samt till brottslighetens omfattning och förhållande till näringsverksamheten. Företagsbot får i vissa situationer sättas lägre än vad som borde ha skett, bl.a. om brottet medför annan betalningsskyldighet eller särskild rättsverkan för näringsidkaren och den samlade reaktionen på brottsligheten skulle bli oproportionerligt sträng.

Med hänsyn till brottsligheten i det här fallet, och med beaktande av framför allt tingsrättens beslut om ersättning till Louis Poulsen nedan, bestämmer tingsrätten Folkhemmets företagsbot till 100 000 kr.

Förverkande av utbyte av brott

Åklagaren har yrkat att 200 000 kr ska förverkas från R.D. och Folkhemmet såsom utbyte av brott. Beloppet ska enligt åklagaren i första hand förverkas solidariskt från R.D. och Folkhemmet och i andra hand med 100 000 kr från var och en av dem. Åklagaren har anfört att beloppet har räknats fram genom den s.k. nettometoden. Folkhemmets vinst från försäljningen har sålunda räknats fram genom att den intäkt som försäljningen av lamporna har gett har minskats med inköpskostnaden. Inköpskostnaden är beräknad på försäljning av alla de 111 lampor som Folkhemmet har beställt och på en dollarkurs om 10 kr. Åklagaren har utgått

från att alla lampor av en viss kategori har sålts till samma pris. Från vinsten har åklagaren dock räknat av den vinst som de fem testköpen har genererat.

R.D. och Folkhemmet har motsatt sig yrkandet. De har invänt att även fraktkostnaden ska räknas in i den inköpskostnad som ska räknas av från försäljningsintäkten, likaså mervärdesskatten på lamporna. R.D. har anfört att mervärdesskatten utgör en kostnad för Folkhemmet eftersom lamporna har köpts in från Kina. Slutligen har R.D. och Folkhemmet invänt att försäljningsintäkten ska beräknas på antalet faktiskt sålda lampor och till det pris som dessa har sålts för. R.D. och Folkhemmet har gett in en sammanställning över vad varje lampa har sålts för där intäkten för varje lampa har angetts exklusive mervärdesskatt.

Av upphovrättslagen framgår det att utbyte av brott mot den lagen ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt (7 kap. 53 a §). Av utgången i ansvarsdelen följer att brottet mot upphovrättslagen har begåtts inom ramen för näringsverksamheten i Folkhemmet. Det är utrett att R.D. är styrelseordförande och ställföreträdare i Folkhemmet. Det finns därmed förutsättningar att besluta om förverkande både hos Folkhemmet och R.D. (36 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken).

Enligt NJA 2016 s. 202 ska vid tillämpning av reglerna om förverkande i såväl 36 kap. brottsbalken som 6 § narkotikastrafflagen avdrag för inköpskostnader normalt ske från ett fastställt vederlag när det belopp som ska förklaras förverkat bestäms. När det är fråga om en i grunden olaglig verksamhet, såsom vid försäljning av narkotika, bör den tilltalades vinst inte som vid legal verksamhet fastställas med hänsyn till alla övriga utgifter som den tilltalade har haft för försäljningen. Utgifter och kostnader för försäljningen, utöver utgifter för inköp, bör därför enligt Högsta domstolen inte beaktas i vidare mån än att de kan motivera en viss avrundning nedåt av det belopp som förklaras förverkat.

Den upphovsrättsliga bestämmelsen om förverkande är i nu aktuell del utformad på samma sätt som motsvarande bestämmelse i narkotikastrafflagen. Tingsrätten anser därför att Högsta domstolens resonemang bör tillämpas även i det här fallet.

Tingsrätten har i avsnittet om Verksamhetens syfte och omfattning kommit fram till att åklagaren inte har bevisat mer än att Folkhemmet har sålt 94 stycken lampor. Utgångspunkten vid beräkningen av utbytet ska därför vara 94 stycken lampor. R.D. och Folkhemmet har lagt fram uppgifter om vad varje specifik lampa har sålts för, vilka uppgifter inte har motbevisats av åklagaren utan tvärt om fått stöd av L.A. Även dessa uppgifter ska därför läggas till grund för beräkningen. Vidare delar tingsrätten R.D:s och Folkhemmets uppfattning att även fraktkostnaden utgör en kostnad för inköp. Med stöd i ovan nämnt rättsfall anser tingsrätten däremot inte att mervärdesskatten utgör en kostnad som ska beaktas. Den ska alltså inte dras av. Tingsrätten utgår vidare från det av åklagaren påstådda inköpspriset och en dollarkurs på tio kronor, samt räknar av vinsten från testköpen, eftersom detta är mest förmånligt för R.D. och Folkhemmet.

Det anförda innebär att vinsten ska beräknas enligt följande.

Försäljningsintäkt

Lampa	Antal	Försäljningsintäkt totalt inkl. moms (kr)
Leash	18	24 438
Snow XL	16	45 958
Snow L	18	48 541
Snow M	10	21 622
Snow S	16	21 262
Sevilla	16	24 330
Summa	94	186 151

De ovan angivna totalbeloppen är hämtade från det av R.D. och Folkhemmet ingivna beräkningsunderlaget med tillägg av mervärdesskatt. Beträffande den testköpta lampan Leash har tingsrätten dock utgått från det åberopade kvittot avseende den försäljningen, då beloppet på detta skiljer sig från det belopp som R.D. och Folkhemmet har anfört att den lampan har sålts för exklusive mervärdesskatt.

Inköpskostnad

Lampa	Antal	Inköpspris (kr)	Frakt (kr)	Inköpskostnad (kr)
Leash	18	11 700 (650 per styck)	2 250 (125 per styck)	13 950
Snow XL	16	30 240 (1 890 per styck)	2 000 (125 per styck)	32 240
Snow L	18	23 220 (1 290 per styck)	2 250 (125 per styck)	25 470
Snow M	10	9 900 (990 per styck)	1 250 (125 per styck)	11 150
Snow S	16	12 640 (790 per styck)	2 000 (125 per styck)	14 640
Sevilla	16	12 000 (750 per styck)	2 000 (125 per styck)	14 000
Summa				111 450

Avdrag för vinsten på testköpen

Lampa	Antal	Försäljningsintäkt inkl. moms (kr) (enligt kvittona)
Leash	1	1 995
Snow L	1	3 995
Snow S	1	2 150
Sevilla	1	2 250
Sevilla	1	1 795
Summa	5	12 185

Lampa	Antal	Inköpspris (kr)	Frakt (kr)	Inköpskostnad (kr)
Leash	1	650	125	775
Snow L	1	1 290	125	1 415
Snow S	1	790	125	915
Sevilla	1	750	125	875
Sevilla	1	750	125	875
Summa				4 855

Vinsten på testköpen uppgår till 7 330 kr (12 185–4 855).

Vinstberäkning

Total försäljningsintäkt	186 151 kr
Total inköpskostnad	-111 450 kr
Vinst:	74 701 kr
Avdrag vinst testköp	-7 330 kr
Summa vinst:	67 371 kr

Det belopp som ska förverkas från R.D. och Folkhemmet är alltså 67 371 kr, vilket bör avrundas nedåt till 60 000 kr.

Huvudregeln är att betalningsskyldighet vid förverkande inte ska vara solidarisk och att den beräknade vinsten ska fördelas lika mellan flera tilltalade, om det saknas utredning om hur resultatet av den brottsliga verksamheten har delats upp mellan de tilltalade (se NJA II 1968 s. 732 f. och NJA 2004 s. 204). Det har inte framkommit några skäl till att frångå huvudregeln i det här fallet. Beloppet 60 000 kr ska därför förverkas med hälften vardera från R.D. och Folkhemmet, vilket inte är uppenbart oskäligt.

Enskilt anspråk

Eftersom tingsrätten har kommit fram till att intrång har skett i den upphovsrätt till lamporna AJ Golv, PH Kotten och PH Snöboll som Louis Poulsen innehar rättigheterna till ska skälig ersättning utgå enligt 7 kap. 54 § första stycket upphovsrättslagen. Det gäller oavsett om Louis Poulsen har drabbats av skada eller inte och förutsätter varken uppsåt eller oaktsamhet.

Den skäliga ersättningen brukar på marknader för licensiering beräknas utifrån den royalty eller licensavgift som intrångsgöraren skulle ha varit tvungen att betala för utnyttjande vid en marknadsmässig upplåtelse. Om varan säljs på en marknad där licensiering inte förekommer kan domstolen bestämma ersättningen på annat sätt. Ett alternativ är att räkna fram en fingerad royalty eller licensavgift baserad på utredningen i målet. Enligt en annan variant kan beräkningen ske med utgångspunkt i vad som är känt om den vinst som rättighetshavaren skulle ha gjort vid försäljning av motsvarande antal originalprodukter.

Louis Poulsen har anfört att dess beräkning av den skäliga ersättningen utgår från antalet sålda lampor vid en affärsmässig uppgörelse. Louis Poulsen har sålunda anfört att den yrkade ersättningen per lampa motsvarar den ersättning som Louis

Poulsen skulle ha fått av Folkhemmet om försäljningen hade skett med tillstånd, med avdrag för Louis Poulsens kostnader. En återförsäljare av Louis Poulsens lampor i Sverige betalar för varje lampa priset i detaljprislistan minus 35 procent. Det innebär att Louis Poulsens ersättning vid en laglig försäljning till återförsäljare uppgår till 65 procent av priset i detaljprislistan. Samtliga priser är hämtade från 2014 års katalog. När det gäller PH Kotten har yrkandet baserats på den minsta Kotten. Från det yrkade beloppet har Louis Poulsen dragit av tillverkningskostnaden, eftersom Louis Poulsen inte har haft den kostnaden, och mervärdesskatt.

Louis Poulsen har till stöd för att återförsäljare i Sverige köper lamporna med 35 procent rabatt gett in det avtal som Louis Poulsens dotterbolag i Sverige använder gentemot återförsäljare här. E.L.M. har under ed bekräftat att rabatten motsvarar 35 procent och har uppgett att den rabatten har tillämpats mot bl.a. Hanssons Möbler i Sverige som är återförsäljare av Louis Poulsens lampor. De åberopade utdragen ur 2014 års katalog visar att AJ Golv säljs för 5 136 kr, att PH Kotten i vitt och storlek Small säljs för 46 144 kr och att PH Snöboll säljs för 12 396 kr, alla belopp exklusive mervärdesskatt. Louis Poulsen har anfört att motsvarande tillverkningskostnader uppgår per lampa till 1 015 kr, 5 708 kr respektive 2 000 kr. Uppgifterna om tillverkningskostnader har Erik Lindevang Madsen tagit fram och han har vid huvudförhandlingen berättat att tillverkningskostnaderna består av bl.a. lönekostnader och frakt.

Tingsrätten konstaterar att det är fråga om lampor som är unika och har konstnärliga värden. Om sådana produkter säljs i allt för många exemplar riskerar dessa värden att urholkas. Det är sålunda inte fråga om produkter som licensieras i syfte att massproduceras utan Louis Poulsen har ett intresse av en inte allt för omfattande produktion för att upprätthålla lamporna premiumkaraktär. Vidare anser tingsrätten att Louis Poulsen genom det åberopade avtalet och E.L.M.s vittnesmål har visat att auktoriserade återförsäljare i Sverige köper in lampor från Louis Poulsen med 35 procent rabatt på konsumentpriset. Eftersom Louis Poulsen härut-

över har dragit av tillverkningskostnaderna och mervärdesskatten, och dessutom med avseende på PH Kotten har räknat på den minsta storleken på lampan, anser tingsrätten att Louis Poulsens beräkningsmodell i och för sig kan godtas när den skäliga ersättningen ska bestämmas. Däremot anser tingsrätten att beräkningsmodellen ska tillämpas på antalet faktiskt sålda lampor med avdrag för de lampor som Louis Poulsen själva har testköpt (jfr ovan angående Förverkande av utbyte av brott), dvs. på totalt 89 stycken lampor; 17 stycken Leash/AJ Golv, 58 stycken Snow/PH Kotten och 14 stycken Sevilla/PH Snöboll.

Det anförda innebär att tingsrätten beräknar den skäliga ersättningen enligt följande.

Skälig ersättning per lampa

Lampa	Pris enligt katalog ex. moms (kr)	Pris för återförsäljare (kr)	Tillverkningskostnad (kr)	Skälig ersättning per lampa (kr)
Leash/AJ Golv	5 136	3 338	1 015	2 323
Snow/PH Kotten	46 144	29 994	5 708	24 286
Sevilla/PH Snöboll	12 396	8 057	2 000	6 057

Skälig ersättning totalt

Lampa	Skälig ersätt- ning per lampa	Antal sålda lampor	Total ersätt- ning
Leash/AJ	2 323	17	39 491
Golv			
Snow/PH	24 286	58	1 408 588
Kotten			
Sevilla/PH	6 057	14	84 798
Snöboll			
Summa			1 532 877

Med denna beräkning uppgår den skäliga ersättningen till 1 532 877 kr.

R.D. och Folkhemmet har invänt att ersättningen bör jämkas på grund av medvållande från Louis Poulsens sida, detta eftersom Louis Poulsen inte har gjort något för att hindra Folkhemmets försäljning efter det att polisanmälan gjorts. Utrymmet för jämkning av sådan skälig ersättning som det är fråga om här är generellt sett mycket litet (jfr NJA 2013 s. 966). Med hänsyn till att den skäliga ersättningen utgör en slags minimiersättning som ska motsvara den ersättning som skulle ha utgått vid ett tillgängliggörande med tillstånd, och då det i det här fallet inte ens finns något sådant tillstånd, saknas det enligt tingsrätten förutsättningar att jämka ersättningen på grund av att Louis Poulsen inte har vidtagit ytterligare åtgärder för att hindra Folkhemmets försäljning.

Sammanfattningsvis bestämmer tingsrätten den skäliga ersättningen till 1 532 877 kr. Enligt huvudregeln i 6 kap. 4 § skadeståndslagen ska R.D. och Folkhemmet svara för ersättningsskyldigheten solidariskt.

ATTUNDA TINGSRÄTT

DOM
2016-11-16

B 448-16

Brottmålsenhet

Övrigt

Det finns skäl att låta beslaget av lampor bestå som bevis till dess att domen i målet har vunnit laga kraft. Yrkandet om detta ska därför bifallas.

Eftersom R.D. döms för brott där fängelse ingår i straffskalan ska han betala avgift till brottsofferfonden.

Advokat R:s ersättningsyrkande är skäligt och ska bifallas. Ersättningen bör fördelas med hälften på var och en av R.D. och Folkhemmet.

R.D:s inkomstförhållanden är sådana att han ska återbetala kostnaden för försvararen till staten. Även Folkhemmet ska återbetala kostnaden till staten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 400)

Ett överklagande ställs till Svea hovrätt och ska ha kommit in till tingsrätten senast den 7 december 2016.

Maria Hallqvist

I avgörandet har rådmannen Maria Hallqvist samt nämndemännen Elisabet Anulf, Mia Hinndal Bellander och Erik Östman deltagit. Rätten är enig.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I BROTTMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten.** Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras i vissa fall att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,

3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd krävs och sådant inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det, i de fall prövningstillstånd krävs, klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I vilka fall krävs prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en tingsrätts dom om den tilltalade

1. inte dömts till annan påföljd än böter, eller
2. frikänts från ansvar och brottet inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Enskilt anspråk (skadeståndstalan)

För att hovrätten ska pröva en skadeståndstalan krävs prövningstillstånd. Från denna regel gäller följande undantag:

Överklagas domen även i brottmålsdelen och avser överklagandet frågan om den tilltalade ska dömas till ansvar för en gärning krävs inte prövningstillstånd för ett till denna gärning kopplat enskilt anspråk i de fall

1. det enligt ovanstående regler inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen, eller
2. prövningstillstånd i brottmålsdelen meddelas av hovrätten.

Beslut i övriga frågor

Krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen krävs även prövningstillstånd vid beslut som endast får överklagas i samband med överklagande av domen.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis, samt

6. om prövningstillstånd behövs, de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att målsäganden eller den tilltalade ska infinna sig personligen vid huvudförhandlingen i hovrätten. Är den tilltalade anhållen eller häktad, ska det anges.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se